



Gazeta e e de dóe ori pe septemana. adeca: Mercuria si Sambata, Fóle'a candu se va puté. — Pretiulu loru este pe 1 anu 10 f.; pe diumetate a- 5 f. m. c. inlaintulu Monarchiei.

Pentru tieri straine 7 f. pe 1 sem., si pe anulu intregu 14 f. Se prenumera la tote postele c. r., cum sila toticu-noscutili nostri DD. corespondinti. Pen-tru serie „petitu“ se ceru 4 cr. m. c

# GAZETA

## TRANSILVANIAI.

### Monarchia Austriaca.

#### Scólele nóstre mici si mari.

(Urmare din Nr. tr.)

Dieces'a Aradului, de candu se departá de acolo Archimandritulu Patriliu Popescu, care cu o resomnatiune de barbatu, devotatu bine-lui comunu, croi o cale inlesniciósa pentru cultur'a consangeniloru sei, inca potea se fia inaintatu multu in punctulu scolaru, supu auspiciete episcopului de acum, inse tacerea cea adunca despre progesele séu stationarile de pe acolo, incepundu chiaru cu departarea fostului mandariu acolo, inca ne retragu de a face vreo judecata categorica, — pena candu nu vomu da preste nesco date secure, déca tacerea s'a facutu profesiunea ómeniloru celor ce mai nainte se'nterensau de avanta-ge. —

Apoi Bucovin'a e cea din urma provintia, care pena acum nu de-de in publicu mai nimicu, cumca dóra s'ar fi staróitu si pe acolo vré unu spiritu séu zelu intru inlesnirea poporului spre alu inainta in cul-tura si invetiatura. Se crede inse, ca din partea inaltului guberniu s'au facutu petutindenea asemenea dispusetiuni gratióse spre a ajuta si indemna la infiintierea scóleloru, dupa cum suntemu convinsi des-pre esistinti'a acolora pe cele mai multe locuri. — Dar' déca cineva dormindu astépta pena sa'lu trezésca altulu de ureche, apoi acela mai are inca lipsa de timpu, pena candu 'si va freca si ochii, — ca se póta vedé, déca sórele resare, e in zenitu, sau ca dóra chiaru apune eara cu lumin'a in marea inferna pentru activitatea lui. —

Amu dori sa ne aflamu in stare a impartasi date catu se póte de precise despre starea scóleloru nóstre, pe catu ad. nu le scimu din cele publicate pena acum, inse in lips'a acestora ne vomu catiara de unele preste care dederamu parte in jurnale straine parte in pro-gramme, cate ne cadura la mana. Mai anteu Banatulu:

Vediuramu inca in Maiu a. c. unu feliu de reportu statisticu in jurnalulu de Temisóra, care merita a fi reprodustu dupa totu cuprin-sulu lui, ca se vedemu, ce tienu germanii si pe acolo despre necesi-tatea imperativa a cultivarei poporului si catu de aminte le e loru progresulu in cultura, si desvoltarea poporului in massa, si apoi se vedemu cum stau si romanii banatiani cu scólele, ca sa ne bucuramu or sa ne intristamu. —

Unu simtiu patrioticu desvoltatu presupune, ca pe lunga amórea si aderinti'a catra patria trebuie se aiba si o cultura órecare, cace celu ce nu scie nimica prin nesciintia sa nu se póte elupta la nici o fericire si elu se va afla totu nemultumitu, chiaru si candu ar fi in-tr'o tíera ca unu paradisu, pentruca, luandulu altii mai sciuti pe din nainte, se plange numai ne'ncetatu, ca i merge reu si nu scie, nu se póte nadaí in urma, ca numai elu póta tóta vin'a nemultumirii sale, fiindca nesciinti'a singura e un'a din cele mai grele nemultumiri, de care da idiotulu de cate ori da si cu capulu de stanca. — Nu intie legemu aici o cultura inalta, o sciintia mai fina, care eade in resor-tulu spiritelorlu celorlu inalte si alu posibilitatii de a se inaltia preste orisontulu carierei sciintifice, ci numai o cultura generara, care tre-bue se o posedeze verce omu, fi'a acela aratoru ori palmasiu, sateanu ori cetatianu, déca nu vrea a se numera astadi intre mass'a ómeniloru celorlu perduti, ad. intre mass'a indobitócitiloru.

Acésta cultura generara nu o putemu lati decatu prin scóle, unde ni se da ocaziune a desmorti facultatile spirituale inca din fraged'a etate a tineretiloru si unde se incepe a se forma si nobilitatea ini-meloru si consimtiementulu celu de comunu, care este bazea fericirii patriotice precum si fundamentulu celu mai securu la cultur'a mai in-

nalta. — Scól'a si frecuentarea ei e pétr'a fundamentala la fericirea si crescerea folóseloru poporului. Totudeuna seau recunoscutu im-portanti'a invetiaturei, inse in seclulu de facia s'a facutu si neaperatu de lipsa la toate clasele poporului, care vreau sa-si imple loculn seu cu demnitate, fora a fi trase si impinse de toate venturile, nesciindusi ajuta nici in fortune nici in pericule; ba popoarele se straduescu as-tadi pe intrecute, a se folosi si de eroarele comise in timpii trecuti de catra naintasii loru, cace facu combinari si indrépta cele de in-dréptatu si inlesnescu cele ce fora mari grautatu nu se puteau ajun-ge. Catu se facú din partea gubernului in intielesulu acesta, va sci vercare, carui i sunt cunoscute impregiurarile mai dinainte si le va conferi cu cele de facia.

Eata urmatoriulu e prospectulu statisticu despre scólele poporale in Banatu si Voivodina: „E mare durere, dice numitulu diurnalu, ca importanti'a cercetarii scóleloru inca nu patrunde de ajunsu inimile intregii poporimi ale acestui teritoriu administrativu.“ — Óre care po-porime va fi aici intielésa de D. referentu? Dar' se lasamu ca se răspunda la toata acésta întrebare datulu lui urmatoriu:

„In tractulu tierii acesteia se aflau pe finea anului trecutu 366 scóli poporale romano-catolice cu 568 clase scolare, si intre acestea si 8 scóli primari cu cate 4 clase.

Poporatiunea catolica se suia la 688,542 suflete, si tinerii obligati a frecuenta scolele 98,854, dintre carii cercetara scóla 76,774 si re-masera fora invetiatura 22,080 de prunci; dintre carii 17,785 cadu pe prefectura Zomborului si Noueplantei, unde scólele stau in díspropor-tiune cu numerulu tinerimei; inse necurmatu se imultiescu leósi pe acolo. — Scólele de Dumineca asia numite repetitóre fura 287, cercetate de 30,606 tineri de ambe sessela.

In multe locuri cercetéza scól'a de Dumineca numai invetiaceii in-dustriari, si apoi ceilalti, carii au invetiatu a scrie si citi in scólele ordinari, parasindu scól'a de Dumineca, uita totu inainte de ce per-vinu la vrest'a candu potu sa se folosésca de invetiatura.

Scóle in totu Banatulu si Voivodina era in finea anului trec. cu limb'a de instructiune germana 194.

Cu limb'a materna magiara 57.

In limb'a slavóna si 1 cu croat'a 21.

Scolii cu limb'a invetiaturei daco-romana, numai 1 (!!!).

Germano-magiare 42, germ. slav. séu serbesci 15, germ. ung. sla-vóna 20, germ. ung. croate 4, germ. boemica 1, germ. boem. slavóna 1, ung. slavonica 10.

Acéstea scóle se condusere de 25 inspectori scolari districtuali si de 231 directori locali. Relegea se predede de catra parocii respec-tivi vr'o 253 la numeru.

Personagiulu invetiatoriu stete din 422 docenti, 113 invetiatori secundari, 70 suplenti, 4 invetiátorese, 4 dame la lucru de mana, cu totulu 553, si 22 posturi erau vacante.

Daco-romanii gr. uniti aveau 28 scóli, rutenii 4, si acéstea scóle romane si rutene fura cercetate de 1514 prunci, eara 1493 remasera fora invetiatura.“

Va se dica, ca in Banatu si Voivodina n'avemu scóle dupa ace-stea date statistice?! —

De si nu putemu crede, ca romanii banatiani mai intieleginti, alu caroru patriotismu si zelu pentru renascerea invetiaturei intre gene-ratiunea de facia ilu priveamu mai pre susu decatu orisi unde, se fia parasitu intr'ata'a problem'a invetiaturei, in catu sa fia astadi repre-sentati in datele statistice scolare numai cu o singura singuritia scóla in limb'a materna, pe lunga cele 28 unite: totusi nu cutediamu a ne da opiniunea nice pro nice contra — pentru asta data; — decatu ne-mangaiemu între suspine si oftari, dupa cate tóte concurse pentru

scóle romanesci — unite or neunite totu atata — amu publicatu si in diurnalulu acesta, ca dora acestea date statistice nu voru fi adeverate, or ca scólele poporului romanu din Banatu sunt computate supru numirea de alte limbi; altfeliu o pororatiune de atatea dieci de mii, s'ar privi chiaru de plas'a cea mai nepasatória in societate, carú ar numera pentru renascerea culturei între poporu numai vr'o 29 scóle in totu Banatulu si Voivodin'a.—Asteptamu dara o rectificare dreaptá a acestoru date scólaire, inse in fapta si in adevéru, spre salvarea onórei plasei intieleginte. — — (Va urma.)

### TRANSCILVANIA.

**Брашовь, 13. Августъ п.** Дн по́птеа дн 6. опре 7. Августъ аѣ окънатъ дин темница де аичи къдива артинал дн каре къ тотъа перикълоши. Челъ маї перикълошъ дин тоу къдѣ се аѣ дн черчетаре пентрѣ крима оторъаѣ шѣ а лѣтѣ оре Георге С. Кристеа дин сатъа Гѣмбавъ, каре днъсѣ фѣосе кърчмаръ ла Бръла, еаръ ла 1840 осжадитъ ла робіе пе 10 ані дн Герла шѣ ла 1000 пѣеле, чѣ дѣпъ робіе де знѣ аѣ фѣуіе. Алъ доілеа Іоанъ Шерінгъ дин Бачфалъ, еаръш кондепнатъ пе 10 ані пентрѣ ходїі. Алъ треілеа Іоанъ Тътаръ, знѣ молдовеанъ, компліче алъ лѣ Шерінгъ. Алъ патрълеа Теодоръ Іотрътескъ, жѣніпоръ де 17 ані, пѣржтѣ пентрѣ фѣртїшаръ шѣ дншелъторіе, еаръ алъ чѣпчїлеа Нікѣлае Пѣкалъ дин сатъа Галац де лѣпгъ Фѣгърашъ, кондепнатъ пе 5 ані пентрѣ фѣртїшаръ тотъ ла робіе граа шѣ дн фѣаръ. Тоу ачештї чѣпчї арестаці се аѣлаѣ ка волпавї дн опїтаѣлаѣ темницеї шѣ де аколо окъпаръ. С'аѣ лѣатъ то́те тѣсѣреле спре а пѣне еаръш тѣна пе дѣпшї.

**Брашовь, 15. Августъ п.** Проіектъаѣ знѣі дрѣмъ аштерпѣтѣ прѣсте пасѣаѣ Брапѣлї дела пѣнтѣаѣ „Кръча“ днпнѣ шѣ пѣлѣ ла Кѣмпѣлѣпгѣ, дѣспре кареле пої маї къвѣптасѣрѣмъ дн зпѣаѣ дин Нрїі трѣкѣдї, а днченѣтѣ а се лѣа шѣ де кѣтрѣ пѣвѣлїкъ маї серїосѣ. Дн зїеле ачѣстеа о комїсіѣне трїмісѣ днпдїнсѣ де кѣтрѣ гѣверпѣлѣ Цѣреї ромънештї а черчетатѣ терѣпѣлѣ пѣлѣ ла ліпїѣ, а ексамїнатъ шѣ плавѣлѣ каре с'а лѣкратѣ дн кѣрсѣлѣ лѣпѣі трѣкѣте шѣ — маї дн скѣртѣ с'а конвїнсѣ де плїнѣ дѣспре неапѣрѣта трѣвѣнѣѣ а знѣі дрѣмъ комѣрчїалъ прѣсте ачелъ пѣнтѣ.

Дѣкъ тотъш маї рѣмъне врео дндоїѣлѣ асѣпра днѣїпѣнѣрїі ачѣстї проїектъ де дрѣмъ, аѣроаш пѣрчѣде пѣмаї дин ліпѣа де ванї ла вісїѣрїа цѣреї. Днтрѣ асѣменеа днпрѣїзѣрїі се пропѣне днѣїпѣнѣрїа зпѣї соціѣтѣдї де акціонарї, каре сѣ тїжлѣчѣскѣ къдїрѣа дрѣмѣлѣ къ спѣсѣле салѣ, еаръ гѣверпѣлѣ шѣ статѣлѣ сѣї асїгѣре лѣрѣа зпѣї вѣтї де дрѣмъ пе кѣтева зѣчї де ані ка дѣспѣгѣвїре пентрѣ къпїталѣлѣ жѣртѣїтѣ, прѣкѣм шѣ доѣвѣнда лѣї лѣїзїтѣ.

Ва венї одатъ тїпѣлѣ, днтрѣ каре клѣаа пѣгѣцѣторїлоръ шѣ чѣса а економїлоръ, прѣкѣм шѣ пропїѣтарїі днтрѣ пѣнтѣаѣ „Кръча“ пѣлѣ ла Тѣрговїште шѣ Пїтештї се вор къї къ пѣ с'аѣ штїѣтѣ фолосї де окасїѣнеа датъ лоръ ла 1857 пентрѣ аштерпѣрѣа дрѣмѣлѣ де кареле пе фѣ ворѣа. —

### Дѣла Прѣтѣ, дн Ізлїѣ 1857.

Маї аѣтѣ прїтѣваръ днченѣсѣмъ шѣ пої пе аичї а пе вѣкѣра, аззїндѣ къ ла Черпѣзїі ва ешї де'п сѣпѣтѣмъна пашѣлоръ днкоко о газѣтѣ ромънеаскъ вісѣрїчѣаскъ озѣ редѣїпѣнѣа сѣнѣїлоръ Сале Теокїтѣ Бѣндѣла ректорїаѣ сѣмїнарїаѣ діѣчѣсанѣ, шѣ Самїа Андрїѣвїчїі парѣхѣлѣ Чїзхорѣанѣ де лѣпгъ Черпѣзїі. Знѣ жѣрпалъ вісѣрїчѣскѣ, сѣпѣтѣмъ конвїншї, къ еѣте преа дорїтѣ де кѣтрѣ тотъ ромънѣлѣ, пентрѣкъ пѣмаї къндѣ вѣмъ авѣ знѣ асѣмене жѣрпалъ се по́те спѣра де сїгѣрѣ, къ днтрѣ ромънї днкъ се ва фѣрма о опїнїѣне пѣвїлїкъ зпїверсалъ дн прївїнѣа віѣѣї рѣлѣїзнарїе, о коншїпнѣѣ кїаръ шѣ лѣмїнатъ дѣспре старѣа крѣдїнѣї лоръ шѣ дѣспре адмїнїстрѣчѣнеа вісѣрїчѣї лоръ, прїп зрмаре пѣмаї атѣчї с'ар фѣче шѣ днченѣтѣлѣ зпѣї адеврѣте історїе вісѣрїчѣштї ромъне; еар' пѣлѣ пѣ вѣмъ днѣїпѣнѣа о газѣтѣ вісѣрїчѣскѣ, пѣлѣ атѣчї пѣ пѣтѣмъ авѣ пїчї віѣдѣ вісѣрїчѣскѣ коншїтѣтѣ, пѣлѣ атѣчї вѣковїнеанѣлѣ пѣ по́те штї нїміка дѣспре старѣа вісѣрїчѣї ромъне дин Арѣалѣ, Знѣрїа, Бѣлатѣ, Ромънїа, Молдавіа, Бѣсаравїа, пїчї арѣдеанѣлѣ, знѣгѣреанѣлѣ, ромънеанѣлѣ, молдовеанѣлѣ, бѣсаравѣанѣлѣ дѣспре старѣа вісѣрїчѣї ромъне дин чѣлѣлѣлѣте провїнѣе аѣаръ де а лѣї; пѣ пѣмаї атѣта, чї фѣрѣ газѣтѣ вісѣрїчѣскѣ пѣ по́те пїчї кїаръ преодїмеа, пѣкѣм алѣї мїрѣпї, пїчї кїаръ дѣспре старѣа вісѣрїчѣї дин епархїа, де каре се дїнѣ дншї-шї; чѣ се днѣжпѣлѣ ла о вісѣрїкъ дин вѣчїпѣтѣтеа лѣї, азѣ пѣмаї дѣпъ маї мѣлѣ лѣне, сѣѣ дѣпъ знѣ аѣ днтрѣгѣ, сѣѣ по́те пїчї атѣчї, еар' де азѣ каш тѣрзїѣ, пѣ азѣ лѣкрѣлѣ кѣм с'а днѣжпѣлатѣ, чї скїмосїтѣ шѣ скїмѣватѣ къ тотъаѣ, кѣтѣ пѣ маї по́те аѣѣе адеврѣлѣ дин неадеврѣ; фѣрѣ газѣтѣ вісѣрїчѣскѣ пѣ по́те штї пїчї кїаръ преодїмеа чѣлѣ пѣдїнѣ старѣа іерархїѣї ромъне дин то́те провїнѣеле, кѣте архїепїскопѣте шѣ кѣте

епїскопѣте озѣт, кѣм еѣте органїсатѣ фїжкарѣ епїскопѣтѣ, шѣ дѣпѣлѣ лѣпї се адмїнїстрѣ шѣ се жѣдѣкѣ късѣле вісѣрїчѣштї, аѣ дѣпѣ рѣаноасѣе вісѣрїчѣї рѣсѣрїтѣне, сѣѣ доаръ дѣпъ алѣ лѣпї? Еѣте оре старѣа вісѣрїчѣї ромъне аша де вѣлѣ, кѣтѣ сѣ пѣ чѣрѣ трѣвѣнѣа а дндрѣпѣ дн грѣлѣса нїміка дин кѣте сѣпѣт, сѣѣ доръ ар чѣре днкъ мѣлѣтѣ дндрѣпѣтѣре рѣдїкалъ? Аѣте днтрѣвѣчнїі ка прїп трѣакѣтѣ шѣ алѣтеле асѣмене адеврѣскѣ пе дѣплїнѣ неапѣрѣвера трѣвѣнѣѣ де о газѣтѣ ромънѣлѣ вісѣрїчѣскѣ.

Нѣмаї дин ліпѣа де пѣл' акѣм а зпѣї газѣте ромъне вісѣрїчѣштї а рѣсѣрїтѣ шѣ марѣа шѣ недѣслѣгавера ачѣа контрѣзїчѣре, къ аѣѣкъ пе къндѣ лїтерѣтѣрѣа ромънѣлѣ а фѣстѣ днченѣтѣ шѣ дѣсволѣтѣтѣ шѣ мѣлѣтѣ де кѣтрѣ вѣрѣвѣдїї вісѣрїчѣї, прѣкѣм де знѣ Варлаамъ, Дѣсѣтѣлѣ, Дѣнѣдїѣ Брадѣлѣ, Сѣѣфанъ Сїмонїанѣлѣ ш. а. еар' пѣ де мїрѣпї: пе атѣчї аѣлѣмъ къ старѣа полїтїкъ шѣ соціалъ а ромънѣлѣ лѣшї арѣ історїа дин тїмѣзрїме чѣле маї вѣкїе шѣ пѣлѣ вѣтѣлї, еар' вісѣрїка ромънѣлѣ пѣшї арѣ днкъ історїа пїчї пѣкарѣ днченѣтѣ, пентрѣкъ чѣа фѣкѣтѣ де Пѣтрѣ Маїоръ, еѣте пѣмаї о рѣпсѣдіѣ, прѣкѣм пе сѣзпѣ елѣ днѣсшї, еар' чѣа де Бенїамїнѣ еѣте пѣмаї трѣдѣчѣре а історїѣї зпѣї вісѣрїчѣї сѣрѣїне, еар' пѣ а вісѣрїчѣї ромъне.

Не рѣмъне дѣчї сѣ спѣрѣтѣ, къ преодїмеа ромънѣлѣ лѣшї ва лѣа о датъ остѣнѣла а дѣсѣїпѣнѣа ачѣа контрѣзїчѣре пѣгѣвїчѣосѣ вісѣрїчѣї, сѣѣлѣтѣлѣ пострѣ шѣ мѣжтѣїпѣѣї лѣї дин рѣвїа днѣзпѣрѣкѣлѣ шѣ а пѣштїпѣѣї.

О асѣмене днтрѣпрїндѣре се ашѣпта шѣ се ашѣтапѣтѣ къ тотѣ дрѣпѣлѣ дѣла клѣрѣлѣ ромънѣлѣ дин Дѣкѣтѣлѣ Бѣковїнеї, пентрѣкъ елѣ сѣ шѣ дн прївїнѣа кълѣтѣрѣї спїрїтѣлѣ шѣ дн прївїнѣа дѣтѣчїнїї матѣрїалѣ маї вїне де кѣтѣ дин орї карѣ провїнѣѣ ромънѣлѣ.

Елѣ арѣ ашезѣмѣнтѣ теолодїкѣ, дн кареле се пропѣнѣ штїпѣдѣле днѣокѣма ка ла орї карѣ зпїверсїтѣте еѣропеанъ, ба днкъ зпѣле обїѣкте къ маї марѣ дѣплїнѣтѣте дѣпъ трѣвѣнѣѣеле спѣціалѣ аѣе епархїѣї; еар' дн прївїнѣа матѣрїалъ арѣ вісѣрїка знѣ фѣндѣ, пропѣрѣдїснѣлѣ маї вѣгатѣ дѣкѣтѣ вісѣрїка орї кѣрїї провїнѣїе.

Кѣ то́тѣ трѣвѣнѣа неаперѣверѣ, вѣѣмѣ къ пѣлѣ акѣм днкъ пѣ с'а днченѣтѣ газѣта вісѣрїчѣскѣ, фѣрѣ ка сѣ пѣтѣмъ штї късѣа днпѣдѣкѣдїѣ а ачѣстої днтрѣзїѣрїі непѣлѣкѣте шѣ пѣгѣвїчїосѣ. Спѣрѣтѣ тотъш, къ ва днченѣ по́те кѣтѣ маї кърѣндѣ, прѣкѣм шѣ дѣспре ачѣеа пѣтѣмъ фї конвїншї, къ ромънїї дин то́те провїнѣеле се порѣ днтрѣче дн спїрїжїнїчѣнеа ачѣлѣзїа, атѣтѣ къ корѣспѣндїнѣеле дин пѣрѣїле вісѣрїчѣї лоръ, кѣтѣ шѣ къ чѣтїрѣе лѣї, ка аша рѣдїгѣторїї ачѣлѣзїа сѣ фїз пѣшї дн старѣ, а пе пѣтѣ фѣче къпоскъдї къ старѣа днтрѣѣї вісѣрїчѣ, къ чѣа рѣлѣїзнарїѣ, моралъ шѣ кълѣтѣралъ.

Пе ла пої а днченѣтѣ а се сїпѣї адѣжкѣ трѣвѣнѣа знѣї асѣмене органъ комѣнїкѣдїѣвѣ вісѣрїчѣскѣ; де ачѣеа дн ліпѣа лѣї се сїпѣї опѣравѣрѣлѣ консїсторїѣ епїскопѣскѣ а ордіна дн епархїѣ конфѣрїнѣѣ пѣсторѣале, кареле сѣ ле цїѣ фїѣкарѣ прѣтопѣпѣ рѣгѣлатѣ къ преодїї прѣтопѣпїатѣлѣ сѣѣ. Днпалѣлѣ мїнїстерїѣ а апрѣватѣ къ мѣлѣтѣ пѣлѣчѣре аѣтѣ ордінѣчѣне, лѣзѣндѣ зѣлѣлѣ консїсторїаѣї; а аѣлатѣ днѣс де къвїпѣѣ а маї атѣла днченѣтѣлѣ конфѣрїнѣѣлоръ, пѣлѣ къндѣ се ворѣ ашеза трѣбїле дн Ппѣтеле дѣпѣрѣне Молдавіа шѣ Ромънїа, ка пѣ кътѣва сѣ фїз днрѣжѣрїпѣдѣте дин парѣтеа вѣрѣнѣї парѣїте дин Прїнчїпѣте. Прїп ачѣста с'а датѣ преодїшїї тїпѣ де ажѣпсѣ де а се прѣгѣтї, ка аша, прѣ къндѣ ва сосї тїмѣлѣ, сѣ аїѣ шѣ матѣрїалѣлѣ адѣзнатѣ шѣ пѣсѣ дн рѣкѣдїѣлѣ, ка сѣ цїѣ конфѣрїнѣѣеле къ агѣта маї рѣопѣзѣтѣрїѣ скопѣлѣї къ маї марѣ дѣплїнѣтѣте шѣ къ маї шѣлѣтѣ фолосѣ алѣ вісѣрїчѣї.

Ла днченѣтѣлѣ лѣпѣї Ізлїѣ ера сѣ се чѣлѣвѣрѣе ла монастїрѣе Пѣтна дин парѣтеа преа сѣнѣїѣї салѣ епїскопѣлѣї пострѣ Еѣцѣпїѣ Хакѣманъ пѣрѣстѣсѣ пентрѣ еролѣ молдавѣ Сѣѣфанъ чѣлѣ марѣ, ла карѣ сѣрѣвѣчѣне сѣ се аѣле шѣ трѣтїшїї гѣверпѣлѣ шѣ мѣтрополїѣї дин Молдавіа; днѣс шѣ ачѣста сѣ атѣлѣ пе алѣ тїпѣлѣ, къндѣ ворѣ фї трѣбїле Прїнчїпѣтелоръ ашезѣте къ тотъаѣ ла знѣ фѣлїѣ. —

(Ва зрѣма.)

### Cronica straina.

**ФРАНЦА. Парїсѣ, 4. Августъ п.** Кѣдѣрѣа мїнїстерїаѣї дѣла Констѣнтїнополѣ шѣ аѣншїтѣ а лѣї Рѣшїдѣ Пашѣа фѣче пе жѣрпалѣле фѣранѣѣе сѣ трїзмѣѣѣе, аѣншїтѣ фѣче ачѣѣота „Пѣї“ жѣрпалѣ офїціалѣ. Елѣ лѣшї дѣ къвѣптѣлѣ ла ачѣста зїкъндѣ, къ Мѣстаѣа Пашѣа, марѣле вѣзїрѣ е татѣлѣ фѣстѣлѣї солѣ дн Парїсѣ Вѣлї Пашѣа, карѣ е контрѣрїѣ отѣрѣтѣ алѣ лѣї Рѣшїдѣ Пашѣа шѣ атїкѣ алѣ фѣранѣѣїлоръ. Алї Пашѣа, чѣ е дрѣпѣтѣ е де знѣ прїнчїпѣ къ Рѣшїдѣ, днѣс елѣ штїѣ маї вїне, чѣ е дѣѣѣре Тѣрѣїа Прїнчїпѣтелоръ дн пѣтереа трѣктѣтѣлѣї де Парїсѣ, пе карѣ'лѣ къпѣште вїне, къчѣ елѣ ла сѣпѣтскїсѣ шѣ штїѣ къ дн зрѣма кърѣоръ дїсѣнѣте с'а днѣѣїѣтѣ. „Пѣї“ кълѣрѣште мѣлѣтѣ пе недѣрѣпѣлѣ а-

такъ же се фѣкъ Принципалелоръ prin Порта дн рестимпалъ дела трактатъ пълъ акъмъ къ алецериле ші дн зртъ кокотезъ пентрѣ рѣші ші дн іа пе ачештіа дн апераре, ка ші кзмъ пѣ еі ар фі адидиторіи фокхлїи революціонаріѣ дн India, чи кахселе интерне пълте де апъсаре ші некърдаре дн партеа доминириорѣ.

Прочесалъ дн контра копжрацілорѣ ітаііанї спре а атента віаца лїи Наполеонѣ с'а днченятъ. Тивалди нѣгъ тотъ, Грїллі ші Бартолотті ретълѣ пе лъпгъ шѣртъсіріле сале. Прочесалъ е де mare днсемпътате ші се ва днтереса верчїне а шті ресалтаталъ лїи. —

*Парїсѣ*, 7. Августѣ. Полїтика дн афартъ, апъше чеа привїторѣ ла евенїментеле дн зртъ дела Константінополе, адїкъ протестеле, ркпереа комъникъчїні дїпломатїче а челорѣ патрѣ пѣтері, а Францеї, Рѣсіеї, Прѣсіеї ші Сardinїеї ші лзареа вандіерелорѣ, а трасѣ дн поѣ тотъ лзареа амїнте а пѣлїкхлїи асзпрѣшї, авѣтхлїи мїнііале къ тотълѣ кіарѣ ші дела черчетареа крїмїналъ каре декърѣ дн Парїсѣ асзпра комплоталї ітаііанїлорѣ, Тивалди, Грїллі, Бартолотті шчл.

Памълѣ еперїооѣ ші фортѣ некърдиторѣ алѣ пѣмїтелорѣ патрѣ пѣтері а венїтѣ ка зпѣ трѣспетѣ дн черѣ сенїпѣ пентрѣ тоді ачеїа, карїи пѣ афласерѣ сѣѣ пѣ крѣзъсерѣ, кзткъ дн Іашї апъкасерѣ а се прїнде маї пълте хжртїи секрете компромїдеторѣ фортѣ греѣ пѣ атѣтѣ пентрѣ Каїмакаталѣ Богорїді, каре а фѣкѣтѣ ші елѣ пѣмаї чеа че іаѣ поръчїтѣ стѣпнїи лїи, кѣтѣ маї вжртосѣ пентрѣ мїністерїалѣ тѣрческѣ ші апъше пентрѣ Рѣмїд Паша, кареле днтре алтеле скрісесе орї пѣсесе а се скріе лїи Богорїді, къ елѣ сѣ факъ ші сѣ дерѣгъ дн Молдова ші апъше къ алецерїле токша дн контрѣ де чеа че і се ва поръчїи пе фадъ дн ведереа лшїї, еаръ маї вжртосѣ оѣ іа тѣсѣрї кзмъ ва шті маї сїгѣре, ка нїчі днтрѣзпѣ кіпѣ алецерїле сѣ пѣ еасѣ нїчі пе де парте дн фаворѣа зпїлїи; апої хжртїи де днцелесалѣ ачеста се фжрарѣ маї пълте дн секретарїалѣ лїи Богорїді ші челе маї компромїдеторѣ дн тоте се афлѣ астѣзі ла Парїсѣ. Престе ачѣста се маї опъне, кзткъ се лзасерѣ ші тѣсѣрї, ка кз орї че преѣ сѣ се скорпѣскѣ ші врео револѣтѣ дн Молдова, пентрѣ ка адїкъ сѣ се деа тѣрчїлорѣ прїчїнѣ де а інтра къ трѣпе дн Цѣра Молдовеї; апої тѣкаркъ а фостѣ къ тотълѣ престе пѣтїнѣ де а днзплека пе молдовенї ла врео пелецїсіре, тотъшї зпѣ вѣрватѣ де статѣ авъсе днтрѣ нїмїкѣ а зїче зпїа дн комїсарї кѣндѣ къ петречереа ачестїа дн Іашї, къ елѣ се теме кзткъ фѣрѣ трѣпе тѣрчешті лїнїштеа пѣ се ва пѣтеа манѣїнѣ; чї атѣчї ачелаш іар фї рѣспїноѣ, къ дѣкѣ ашеа, апої де че сѣ се маї кѣзпне Порцеї спесе де окъпчїзпне, кѣндѣ еа ші ашеа есте сѣракъ де стѣлѣ, чї маї бїне сѣ се кіеме трѣпе тѣскълешті де престе Прѣтѣ, кѣчї сзпт пѣлѣтѣ маї апрѣпе, ші — *vezi Da* — маї дндемънатїче, маї dedate пе ачїлеа. —

Днтре ачестеа жѣрналеле дн Парїсѣ ші къ тотъ опїнізнеа пѣлїкѣ девенїрѣ фортѣ амецїте. Тотъшї ла зпѣ нзпѣтѣ се днвоїескѣ маї тоте ші ачелѣ пѣнтѣ сзпѣ: Алецерїле дн Молдова сзпт пѣмаї о таскѣ, зпѣ претекотѣ, сзѣ каре се формѣ днтрѣодатѣ коалїцізнеа пѣтратѣ констѣторѣ дн Франца, Рѣсіа, Прѣсіа ші Сardinїа; чї скопълѣ еї треѣзе сѣ фїе къ тотълѣ алтѣлѣ ші пѣлѣтѣ маї де парте кѣзѣтѣгорѣ. Еаръ кзткъ Амператѣлѣ Наполеонѣ пѣ вреа а се стрїка нїчі къ Англіа, чї дн контрѣ е детермінатѣ ашї пѣстра легѣтїнцелеле де прїетїніе, каре пѣлѣ ачї токма лїи дн фолосїрѣ атѣтѣ де пѣлѣтѣ, деспре ачѣста чеа маї деапрѣпе адеверїнѣ дѣ лшїи кѣлѣторїа Амператѣлї шї а Амперѣтесей Францозїлорѣ ла Англіа ші днлїмїреа токма дн ачесте моментѣ критїче пѣ пѣмаї къ Рѣдїна Вікторїа, ка къ векеа ші бїневоїторѣа се прїетїнѣ, чї тотъодатѣ конферїнда дїпѣтѣ тотъ дн Англіа ла Осборнѣ днтре Наполеонѣ днсодітѣ де мїністрїи сѣї Валевскї шї Персїні, къ Лорзїї Палмерстонѣ шї Кларендонѣ, чеї маї де фжрпте мїністрїи аї Брїтанїей марї. Асіа чентралъ есте дн флакѣрї, дн Асіа мїкѣ фалѣерѣ шї скжптеїе, дн Едїптѣ колкѣїе, гѣверпълѣ Англіей се vede сїлїтѣ а фортїфіка Корѣа асзпра гречїлорѣ. Нѣ, алецерїле дн Молдавіа сзпт о кахсѣ маре, нїчїдекъмъ днсѣ кахсѣ сїпгѣрѣ пентрѣ каре попорѣле тоте сѣ се тѣрѣзѣре дн пачеа лорѣ ші сѣ се днсгомоте зї дн поѣ о лѣте днтрѣгѣ. — (,Ое. Z., „O. d. P.“ etc.)

#### ЦЕАРА РОМЪНЕАСКЪ ШИ МОЛДАВІА.

*Бжкрештї*, 12. Ізлїѣ к. в. „Бжлетїпълѣ офїціалѣ“ пѣлїкѣ зртѣтѣореле:

„Пентрѣ днлеспїреа ші днкжраціареа комерцїалї ачостѣ мїністерѣ а днтервенїтѣ кѣтре Амълїтеа Са Прїнцѣлѣ Каїмакатѣ, ка сѣ десѣїнѣзе сзпратакса че есїстѣ ла еспорталѣ череалелорѣ, шї дн. Са прїн апоетїлалѣ че аѣ бїневоїтѣ а пѣне пе рапортѣ къ Nr. 2392, апровѣндѣ ачѣстѣ дїспозїціе къ обсерваціе, ка зїоа днчетѣрїи сзптаксеї сѣ фїе зна ші ачешаш пе ла тоте пѣпктеле Прїнцїпаталї спре регларїсареа ші евітареа орї кѣреїа недомїрїрї шї копѣсїї днтре акторїтѣїле локале шї еспортаторї; мїністерїалѣ пе деоартѣ а лѣатѣ дїспозїціи печесарїи пентрѣ ефек-

тзареа челорѣ днпалтѣ ordonate, фїксжндѣ спре ачестѣ сѣжршїтѣ зїоа de 16. Ізлїѣ, крѣзжндѣсе дндестѣлѣ тїмпѣ спре а пѣтеа фї кзпоскѣтѣ дн тотъ цѣра къ дела арѣтата зї, аре а сѣ пѣлті пентрѣ кіла de грѣѣ леї 4 пр. 25, de порѣтѣлѣ леї 2 пар. 37½, de орѣѣ, овѣзѣ леї 1 пр. 32½, de меїѣ леї 2 пр. 15 шї de тѣрѣде леї 1 пр. 32½; еар по де алта пѣлїкѣ прїнтрѣачѣста спре обштѣаскѣ кзпоштїнѣ шї реглареа комерсанцілорѣ еспортаторї.“ —

Дн „Oest. Z.“ скѣгомѣ акт. зртѣт., ка о адаѣере ла днтреѣзѣнеа алецерїлорѣ дн Молдова:

Адреса зпїи маре пѣтерѣ де патриоцї Молдовенї дндрептатѣ кѣтрѣ консѣлїи ехроненї рѣшезѣторї дн Іашї:

„Девїцѣреа (торопѣла), каре о сѣферї гѣверпълѣ (молдованѣ) ерї дн 17. але л. к. ла алецерїле клерѣлї, і аѣ датѣ претекстѣ де а десѣзпѣра дн пѣптеа ші дїмїнѣца алецерїлорѣ ші пѣтере арматѣ, каре dede капїталїей о фадъ де четате арѣпкатѣ сзптѣ леѣеа марѣїалѣ. Деспѣрѣтїнѣте де ѣндармерїе се локаоерѣ пе ла зпїгѣрїле стрателорѣ, ші черкѣлѣ патроле пѣтерѣоесе прїн страте спре чеа маї маре днспїмѣжпаре а локзїторїлорѣ.

Ачѣстѣ манїфѣстацізне естраордїнарѣ о ам фї петрѣкѣтѣ къ vederea, дѣкѣ еа пѣ с'ар фї днлжплатѣ дн зїаа алецерїлорѣ пропрїетарїлорѣ челорѣ марї ші дѣкѣ еа п'ар фї фостѣ калїфікатѣ а днсѣла фїкѣ дн інімї ші а да окасїзне дефїмѣторїлорѣ поштрїи, а редїка пѣзе днвїновѣдїрї асзпра пѣострѣ, къ тотъ днсѣфлѣцїреа де ordїне че о пѣстрѣтѣ шї пентрѣ каре локзїторїи пѣлѣ дн зїаа де астѣзі аѣ датѣ пе'нтрѣрѣпте dovezї de лоїалїтате шї де спїрїтѣ лїнїштїтѣ.

Де ачеша пе дїпемѣ де облеѣгѣзпне, Домпъле консѣлѣ, а да днсемпътате ші а ачентѣа днпреѣїзѣрїле ачестеа, каре треѣзїрѣ се девїпѣ ла кзпоштїнѣа Домнїавѣостре, ші а претїнде тесїмонїалѣ Двѣостре дн фаворѣа лїнїштеї, каре п'а днчетатѣ а doșїна дн капїталѣ.

Ної протестѣтѣ къ тотъ еперїїа дн контра сїстемалї де терорїсѣ, каре днченѣ алѣ ехсерѣа гѣверпълѣ днтрѣзпѣ моментѣ, дн каре цѣра ар треѣзі сѣ се вѣкѣре де о лїбертате деплїнїтѣ; тотъ аша протестѣтѣ дн контра тѣсѣрелорѣ, каре сзпт менїте а пелїнїштї інімїле шї а днтрѣрї інсїнѣацізніле дефїмѣторїлорѣ поштрї, карїи сзпт днкарпаці дѣшманї аї ordїней.“

Адреса патриоцїлорѣ молдовенї датѣ комїсарїалї отоманѣ Сафетѣ Ефѣендї, а шесѣа зї дѣпѣ венїреа лїи дн Іашї, ад. дѣпѣ че с'аѣ датѣ сатїсфакціа черѣтѣ пентрѣ некъзїнцелеле, де каре фѣ днсодітѣ днтрареа лїи дн капїталѣ, некъзїнѣдѣ репортатѣ де тоте жѣрналеле франѣезе, ші кіарѣ ші де Монїторїѣ, ші челе бїенеѣе. —

Еочеленѣ! Прїнцїпателе Молдова ші Валахїа тотъдезпа аѣ арѣтатѣ прїн фадте ведерате, къ еле штїѣ а апрѣдїи легѣтѣрїле секъларе, че есїстѣ днтре еле ші імперїалѣ отоманѣ.

Дакѣ де о парте ромънїи консїдерѣзѣ гаранціа непрескрїптіѣлорѣ лорѣ дрѣнтспї, консѣтнате дн веїеле лорѣ трактате, (реоспїсѣ ла фраза фаворїтѣ а ферманелорѣ, каре ворѣескѣ тотъ пѣмаї де прївїлеїе хѣрѣзїте, октроїате де преа граціошї Сзлтанї!), ка скѣзѣлѣ есїстїнѣей лорѣ націонале шї полїтїче, еї сзпт пѣ маї пѣцїнѣ таре (fermeїment) deçїзі а реоспекта ачесте легѣтѣрї, алѣ кѣрора фолосѣ рѣчїпрокѣ пѣ се пѣте коптеота. —

Пентрѣ ачѣста астѣзі, кѣндѣ дн пѣтереа трактаталї дела Парїсѣ, Прїнцїпателе сзпт кіемате а ростї лїберѣ дорїнцелеле лорѣ асзпра дефїнїтївей лорѣ органїсѣчїзні, пе грѣвїмѣ а оферї Ес. В. къ солемнїтате ачѣстѣ днкрѣдїндаре пе кѣтѣ сїпчерѣ пе атѣта шї знанїтѣ. —

Ної пе фолосїмѣ тотъодатѣ де окасїзнеа венїрей Ес. В. ла ної, спре а вѣ ре'ної еспресїзнеа сїмдїмїтелорѣ де девотаментѣ шї респектѣ, че сїмдїмѣ пентрѣ Мѣрїреа Са днперѣтѣскѣ Сзлтанѣлѣ, кареле, дн днцелѣере къ августїи сѣї аїадї, аѣ бїневоїтѣ а дескїде патрией пѣостре перспектїва зпїи вїторїѣ ставїлѣ шї фѣрїче. —

Ачесте сїмдїмїнѣте, пе каре ної нїчі одатѣ пѣ леамѣ репегатѣ, кіарѣ нїчі дн зїлеле де черкаре ші де пѣфѣрїчїре, прежтм шї чеа маї рїгѣрѣсѣ легалїтате, пѣ ворѣ днчета де а фї реглар зртѣрїлорѣ пѣостре. —

Емїнентеле калїтѣцї каре вѣ dїstїngѣ шї каре аѣ мотїватѣ алеѣереа че М. Са Сзлтанѣлѣ аѣ фѣкѣтѣ дн пѣрсѣна Ес. В. спре алѣ репрезента дн сїпѣлѣ комїсізней ехронѣне, пе даѣ дрѣнтѣлѣ де а креде, къ пѣ ведї петрече пѣлѣтѣ тїмпѣ днтре ної, фѣрѣ а вѣ копвїнѣе де сїпчерїтатеа днкрѣдїндѣрїлорѣ шї де легалїтатеа інтѣнцізїлорѣ пѣостре.“ —

Де ачї се vede, къ че делїкатѣдѣ се пѣртарѣ молдовенїи кѣтрѣ Тѣрчїа ші дн каозлѣ прїмїрей комїсарїалї отоманѣ. —

*Іашї.* „Gazeta de Moldavia“ арѣ ачестѣ ordїнѣ де зї прїн тотъ оастеа:

